

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Luovuus ja yrittäjyys välineinä kriisistä selviytymiseksi” (oma-aloitteinen lausunto)

(2011/C 48/09)

Esittelijä: **Madi SHARMA**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 18. helmikuuta 2010 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Luovuus ja yrittäjyys välineinä kriisistä selviytymiseksi.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 1. syyskuuta 2010.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 15.–16. syyskuuta 2010 pitämässään 465. täysistunnossa (syyskuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 109 ääntä puolesta ja 2 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto – ”Silta”

Rahoituskriisin voittamiseksi sekä työttömyyden, köyhyyden, epätasa-arvon, globalisaation ja ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaamiseksi unionin on avarrettava kansalaistensa ajattelutapaa.

1.1 Käsillä olevassa lausunnossa tarkastellaan **luovuuden ja yrittäjyyden lisäarvoa välineinä** kriisistä selviytymiseksi ja keskitytään **henkilöpääomaan** investoimiseen edistämällä ja vahvistamalla **mahdollisuuksia korostavaa asennetta**.

1.2 Yrittäjyys liitetään Euroopassa yleensä yritysten perustamiseen, pk-yrityksiin sekä voittoa tavoitteleviin ja sosiaalisiin yrityksiin. **Yrittäjyydellä tarkoitetaan ”yksilöiden kykyä muuntaa ideat toiminnaksi”**. Näin ollen sen arvoa yhteiskunnalle etenkin kriisiaikoina ei voida aliarvioida tai vähätellä. Se sisältää seuraavat tekijät:

- luovuus, innovointi ja riskinotto
- kyky suunnitella ja toteuttaa projekteja tavoitteiden saavuttamiseksi
- tuki jokapäiväisessä elämässä kotona ja yhteiskunnassa
- työntekijöiden kyky tiedostaa työnsä laajempi kehys
- kyky hyödyntää tilaisuuksia
- perusta erityistaidoille ja -tiedoille, joita yksilöt tarvitsevat aloittaessaan sosiaalista tai kaupallista yritystoimintaa ⁽¹⁾.

2. Päätelmät ja suositukset

2.1 Käsillä olevalla lausunnossa pyritään kartoittamaan keinoja, joiden avulla voidaan arvostaa Euroopan kansalaisten potentiaalia ja ottaa se käyttöön. Siinä sovelletaan osallistavaa lähestymistapaa tavoitteena luoda mahdollisuuksia suuremmalle ihmisjoukolle riippumatta iästä, sukupuolesta, rodusta, kyvyistä tai sosiaalista oloista. Näin ollen erityisissä luovuutta ja yrittäjyyttä edistävissä alue-, jäsenvaltio- ja unionitason ohjelmissa on otettava huomioon heikossa asemassa olevat ryhmät, jotta puututaan yhteiskunnan eriarvoisuuteen.

2.2 Lausunnossa tarkastellaan seuraavia seikkoja:

- miten säilytetään Euroopan monimuotoisuus mutta luodaan siihen perustuva yhteinen identiteetti
- miten Eurooppa voi olla MAHDOLLISTAJA ja voimaannuttaja
- miten luodaan ylpeä, kunnianhimoinen ja arvokeskeinen Eurooppa, jonka kansalaiset ovat lähettiläitä ja jossa tunnustetaan heidän saavutuksensa.

2.3 Rahoituskriisin jälkeen on ETSK:n mielestä tehostettava työpaikkojen luomista ja jäsenvaltioihin on muodostettava terveitä ja kestäväpohjaisia kansantalouksia. Laadukas työ edellyttää korkeatasoista yrittäjyyttä sekä investointeja julkiseen ja yksityiseen sektoriin kansainvälisen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi. Yrittäjyys on yksi väline tämän haasteen kohtaamiseksi, ja se antaa kaikille yhteiskuntaryhmille realistisia toiveita onnistumisesta sekä auttaa Eurooppaa luomaan entistä dynaamisemman identiteetin.

⁽¹⁾ KOM(2005) 548 lopullinen. Liitteen kohta 7.

2.4 Eurooppa 2020 -strategiaan sisältyy temaattisia ja kohdennettuja keskeisiä edistystekijöitä seuraavissa painopisteissä:

- lisäarvon tuottaminen käyttämällä osaamista kasvun perustana
- ihmisten voimaannuttaminen osallistavissa yhteiskunnissa; uusien taitojen hankkiminen, luovuuden ja innovoinnin edistäminen, yrittäjyyden kehittäminen ja joustava siirtyminen työpaikasta toiseen ovat tärkeitä maailmassa, jossa paremman mukautumiskyvyn vastineena on tarjolla enemmän työpaikkoja
- kilpailukykyisen, verkottuneen ja vihreämmän talouden luominen.

2.5 Kriisi mahdollistaa uusia kehityksen, kasvun ja hallinnon malleja. Entistä paremmat ja yhtenäisemmät perusedellytykset ovat muutoksen kannalta keskeisiä. Tämä tarjoaa työmarkkinaosapuolille ja kansalaisyhteiskunnalle mahdollisuuden antaa panoksensa käytännöllisin ja konkreettisin välinein.

2.6 Euroopan henkilöpääomaa voitaisiin hyödyntää nopeasti luomalla mahdollistava toimintaympäristö, jos pannaan täytäntöön seuraavat yksinkertaiset ja toteutuskelpoiset suositukset:

Kymmenen askelta muutoksen suuntaan

1. VISIO – yhteinen tulevaisuudennäkymä Euroopalle
2. KOULUTUS – kunnianhimon edistäminen
3. LIIKKUVUUS – mahdollisuuksien luominen järjestelmälliselle oppimiselle
4. RISKITIETOISUUS – eurooppalaisten riskien pelon poistaminen
5. KANNUSTUS – yrittäjyyteen kannustaminen
6. TILIVELVOLLISUUS – eurooppalaisten hankkeiden osalta
7. YHTEISÖ – aktiivisen kansalaisuuden edistäminen
8. TÄYTÄNTÖÖNPANO – yrittäjiä ja pk-yrityksiä tukeva politiikka
9. KUULEMINEN – sidosryhmien keskustelufoorumi
10. EDISTÄMINEN – uudenlainen kulttuuri viestintä ja lähettiläiden avulla.

2.7 Suositusten toteuttamisen ei pidä olla yhden sidosryhmän tehtävä, vaan kaikkien on oltava niistä vastuussa. Ihmiset

tarvitsevat nopeasti muuttuvassa monimutkaisessa maailmassa uusia taitoja ja valmiuksia syrjäytymisen välttämiseksi. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu saattaa vaikuttaa muutokseen, jonka pohjalta voidaan saavuttaa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet ja kehittää kestäväpohjaista yrittäjyyttä. Koko Euroopassa on luotava perinne, jonka avulla mahdollistetaan yksilöiden ja organisaatioiden yrittäjyys.

2.8 Eurooppalainen lisäarvo investoinnista yrittäjyyteen:

Jos annan sinulle euron ja sinä annat minulle euron, meillä on kummallakin euro.

Jos annan sinulle yhden idean ja sinä annat minulle yhden idean, meillä on kummallakin kaksi ideaa.

Yrittäjyys Euroopassa = 500 miljoonaa ihmistä + 500 miljoonaa ideaa + 500 miljoonaa toimenpidettä.

Kuinka monet näistä ideoista voisivat johtaa meidät ulos kriisistä?

3. Nykytilanne Euroopassa

3.1 Vuonna 2008 Eurooppa joutui rahoituskriisiin, joka alkoi Yhdysvalloista ja josta koitui yhteiskunnalle vakavia taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia. Kriisin syyt on kartoitettu hyvin, ja Eurooppa on keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä yksi alueista, joihin kriisi kohdistui vakavimmin.

3.2 EU:ssa on vuonna 2010 yli 20 miljoonaa työtöntä. Suuri osa tästä käyttämättömästä henkilöpääomasta on nuoria, naisia, ikääntyneitä työntekijöitä, maahanmuuttajia ja muita heikossa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvia henkilöitä. Julkinen sektori, jonka on selviydyttävä valtavista alijäämistä, sen paremmin kuin suuryrityksenkään, joiden on vastattava kriisin ja globalisaation haasteisiin, eivät kykene luomaan näitä työpaikkoja helposti lyhyellä aikavälillä. Myynti nopeasta paluusta vahvaan kasvuun EU:ssa ei ole realistinen, jollei rakenteellisia edellytyksiä muuteta, sillä työttömyys on ennen kaikkea rakenteellinen, ei talouden suhdanteisiin liittyvä ongelma.

3.3 EU:n on keskityttävä talouteen, kestäväpohjaiseen yrittäjyyteen sekä työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaan, mutta globalisaatio ei odota, että Eurooppa kuroo umpeen viivästyksensä, vaikka se voikin antaa huomattavan panoksen muiden kehitykseen. Eurooppalainen ulottuvuus tarjoaa mahdollisuuden kokemusten vaihtoon sekä välineen entistä vahvemman eurooppalaisen identiteetin luomiseksi Euroopassa ja sen ulkopuolella.

3.4 Unioni koostuu nykyisin 27 osaavasta, yhtenäisestä ja tuotteliaasta jäsenvaltiosta, ja unionin naapurivaltiot ovat erittäin halukkaita liittymään siihen. Euroopalla on monia vahvuuksia – rauha, vakaus, monimuotoisuus, sääntöjärjestelmät, hyvä hallintotapa ja yhteisvastuu. Unionin kunnioittaa vahvasti sosiaalisia arvoja ja huolehtii alueensa ympäristöstä. Taloudelliselta kannalta unioni muodostaa 500 miljoonan ihmisen markkinat, ja eurooppalaisilla yrityksillä on hyvät kasvumahdollisuudet.

3.5 Euroopan on nyt aika hyödyntää täysin yhteisiä vahvuuksiaan.

4. Yrittäjyys – Euroopan vahvuus ja yksi keino kriisistä selviytymiseen

4.1 Yrittäjydessä on kyse varallisuuden luomisesta, ja sen avulla Eurooppa selviytyy kriisistä. Lissabonin sopimuksessa tunnustetaan yrittäjyys ja taloudellisten toimijoiden monimuotoisuus. Nyt on löydettävä uusia keinoja kestäväpohjaista yrittäjyyttä varten, sillä se on kasvun keskeinen moottori ja sen avulla Eurooppa säilyttää kilpailukykyänsä.

4.2 Tässä yhteydessä on etsittävä uusia ideoita ja koottava lähtövoimaa, joka luo luottamusta, luotettavuutta ja jatkuvaa kasvua tulevaisuutta varten. Varakkuus tukee investointeja koulutukseen, työpaikkoihin, pätevyteen, tuottavuuteen, terveyteen ja sosiaalisiin oloihin, joissa yrittäjyys, luovuus ja innovointi ovat keskeisiä yhteiskunnan edistämisen välineitä.

4.3 Tutkijoiden teoreettisten ja empiiristen tulosten sekä käytännön liiketoiminnasta saatujen laajojen kokemusten perusteella on luotu selkeä yrittäjyyden ja kasvun välinen yhteys⁽²⁾. Yritysjärjestöt, ammattiliittojen keskusjärjestöt, kansainväliset kehitysyhteistyöjärjestöt, Maailmanpankki, ILO, OECD ja valtiosta riippumattomat järjestöt kannattavat yrittäjyyden edistämistä kasvun, kehityksen, köyhyyden torjunnan ja sosiaalisen osallisuuden edistämisen keskeisenä välineenä. Monissa ETSK:n lausunnoissa suositellaan, että yrittäjyydelle annetaan nykyistä suurempi arvo yhteiskunnassa, ja monissa jäsenvaltioissa on hyviä esimerkkejä yrittäjyyden edistämisestä.

4.4 Yrittäjyyttä pidetään maailmanlaajuisesti innovoinnin, investointien ja muutoksen moottorina. Sillä on näin ollen keskeinen rooli pyrittäessä pois nykyisestä huomattavan epävarmasta taloustilanteesta. Tässä yhteydessä on yrittäjyyden kautta

saatujen taitojen ja pätevyyksien tunnustaminen yksi keino ratkaista ongelmia ja luoda uusia ideoita.

4.5 EU:ssa talouden kehittämiseen on aina liittynyt vahva sitoutuminen sosiaaliseen ulottuvuuteen. Tätä on jatkettava niivottaessa yrittäjyystoiminta jokapäiväiseen elämään. Muilla kuin talouden aloilla tämä ilmenee seuraavasti:

— Sosiaalista osallistamista ja köyhyyden torjuntaa tuetaan yrittäjyydellä, ”sillä yhteiskunta on innovoinnin arvioinnin keskipisteessä”⁽³⁾, koska se muuttaa ideoitaan, käytänteitään ja instituutioitaan.

— Ympäristönsuojelu edellyttää kestäväpohjaisia energialähteitä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Tämä johtaa uusiin työskentelytapoihin, työpaikkojen muuttamiseen ympäristömyönteisiksi sekä ympäristöystävällisten työpaikkojen luomiseen ja puhtaiden teknologioiden käyttöönottoon.

— Matkailu, rakennemuutos ja muuttoliike sekä maaseudun ja heikossa asemassa olevien alueiden elvyttäminen edellyttää yrittäjyyttä työpaikkojen luomiseksi ja perusrakenteiden muuttamiseksi etenkin kaupunkialueiden elvyttämisen, maa- ja metsätalouden, saarimatkailun⁽⁴⁾ sekä maatilamatkailun aloilla.

— Koulutuslalla käytetään luovuutta määriteltäessä tiedonhalu aiheuttavia keskeisiä tekijöitä, jotta voidaan varmistaa oppiminen kaikilla koulutusasteilla ja kaikenikäisten parissa.

— Terveydenhuollossa käytetään uusia työskentelytapoja ja teknologioita, jotta luodaan paras mahdollinen toimintaympäristö terveydenhoidolle, tutkimukselle sekä lääkkeiden ja hoitojen tarjonnalle.

— Väestökehityksen suuntaukset edellyttävät yhteiskunnallisia mukautuksia sekä uusia ja luovia ratkaisuja perusrakenteissa, palveluissa, työ- ja perhe-elämässä sekä sosiaaliturvan alalla.

— Valtiosta riippumattomat organisaatiot, mukaan luettuina tuki- ja koulutushankkeet, ovat tehokkaita ja urauurtavia useilla aloilla, jotka edellyttävät uusia ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamiseksi.

⁽²⁾ Audretsch, D. B. ja R. Thurik (2001), Linking Entrepreneurship to Growth, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/2, OECD Publishing. doi: 10.1787/736170038056.

⁽³⁾ EUCIS-LLL, Barcelona 2010.

⁽⁴⁾ Bornholm, Tanska.

— Julkishallinnolta edellytetään ratkaisuja, joiden avulla se voi tarjota samanlaisia ja parannettuja palveluja entistä pienemällä budjetilla.

4.6 Jokainen ihminen on lahjakas, luova ja yrittäjähenkkinen, ja näitä ominaisuuksia voidaan vahvistaa edullisessa toimintaympäristössä. On tärkeää keskittyä yksilöihin ja ottaa samalla huomioon monimuotoisuus, sillä syrjäytyminen ja syrjintä on syökkyierre, joka kärjistää mahdollisuuksien epätasapainoa. Mitä vähemmän ihmisten kyvyistä pääsee käyttöön, sitä vähemmän he haluavat kehittää itseään⁽⁵⁾. Etenkin Euroopassa tämä voi nykyisin tarjota uusia mahdollisuuksia, joiden avulla voidaan vähentää ammattitaidottomien ja työttömien henkilöiden suurta määrää. Monitahoisen lähestymistavan avulla voidaan myös luoda mahdollisuuksia entistä suuremmalle ihmisjoukolla riippumatta iästä, sukupuolesta, rodusta, kyvyistä tai sosiaalista oloista.

4.7 Millä tahansa elämäneläällä joukko kollektiivisia tekijöitä on keskeisiä, kun luodaan onnistumisen edellyttämää ennakoivaa toimintaympäristöä, mukaan luettuna selviytyminen kriisistä. Tällaisia tekijöitä ovat

— selkeä VISIO, toteutuskelpoinen TARKOITE ja saavutettavissa olevat TAVOITTEET

— HANKE, jolla on YHTEINEN TARKOITUS tai IDENTITEETTI

— KESKITTYMINEN ja LUOTTAMUS OMIIN KYKYIHIN

— JOHTAJUUS, jolla edistetään yksilöllisyyttä sekä vahvoja yhteisiä ARVOJA.

5. Kymmenen askelta – Toteutuskelpoisten suositusten luettelo edistävän toimintaympäristön luomiseksi

Kasvua ei synny tyhjiössä. Sitä varten tarvitaan samanmielisiä ihmisiä, verkostoja ja sidosryhmiä. Henkilöiden ja organisaatioiden yrittäjyyden mahdollistavat viime kädessä yhteiskunnan, työpaikan ja kodin perinteet. Niihin sisältyy työpaikkojen luomisen edistäminen pienyrityksissä ja ammattitaitoisten työntekijöiden tarjonnan lisääminen. Sidoryhmien – työnantajat, ammattiliitot, valtiosta riippumattomat järjestöt, julkinen sektori ja

päätoksentekijät – on yhdistettävä voimansa, jotta ne voivat saada aikaan kulttuurisen muutoksen ja mahdollistaa yrittäjyyskulttuurin, jota kaikki voivat hyödyntää. Tavoitteena ei ole vain selviytyminen kriisistä vaan ratkaisun löytäminen maapallon pitkän aikavälin haasteisiin.

5.1 On viestitettävä **yhtenäisistä ja selkeistä eurooppalaisista näkymistä**⁽⁶⁾ sekä strategiasta ja konkreettisista tavoitteista. Tähän sisältyy poliittinen johtajuus, johon liittyy tilivollisuus, vastuu ja todellisuudentaju. On elvytettävä ja saatettava päätökseen yhtenäismarkkinat, jotka tuovat kaikille taloudellista hyvinvointia sekä edistävät liikkuvuutta, uusia taitoja, liiketoimintamahdollisuuksia ja entistä laajempia valinnanmahdollisuuksia. Kaikkien ulottuvilla olevan yrittäjyyden on sisällytävä kaikkiin politiikanaloihin.

5.2 **Yrittäjyyskoulutus koko Euroopassa** osana opetusohjelmia sekä elinikäistä oppimista edellyttää edelleen todellista sitoutumista vastuutahoilta. Kunnianhimon edistämistä sekä luovuuden ja yrittäjyyden merkitystä on arvostettava eikä sekoitettava liiketoimintaan tai voiton tavoitteluun. Luovuus kehittyy virallisissa ja epävirallisissa järjestelmissä tapahtuvan oppimisen myötä. Opettajien on osallistuttava toimiin täysin, jotta varmistetaan oikea viesti. Opettajat saattavat torjua yrittäjyyden kapean määritelmän yritysten perustamisena mutta suhtautua myönteisemmin laajaan käsitteeseen avaintaitona elämässä. Voidaan hyödyntää ”yrittäjyysportaikkoo” kehitettäessä toimia ja opetusta ”yrittäjähengen” luomiseksi luokkahuoneeseen.⁽⁷⁾

5.2.1 Opettajat tarvitsevat urauurtavia opetusmenetelmiä, kokemuspohjaista oppimista ja mekanismeja, jotta he voivat välittää opiskelijoille globalisaatiota heijastavia uusia taitoja ja teknologioita. Heidän on pidettävä itseään ”välittäjinä”, jotka auttavat opiskelijoita itsenäisyyteen ja aloitteellisuuteen oppimisprosessissa. Tehokas opettajakoulutus, hyvien käytänteiden vaihto ja verkot⁽⁸⁾ sekä metodologiat ja välineet voivat tukea opettajia mukautumaan kaikenlaisiin oppimistapoihin. Tiedon siirron tukemiseksi voitaisiin pohtia kumppanuutta työnantajien, ammattiliittojen ja valtiosta riippumattomien järjestöjen kanssa.

⁽⁶⁾ Kansalaisten on kyettävä toteamaan seuraavaa:

I Eurooppalainen näkymä: Euroopan yhdysvallat, jossa kunnioitetaan kaikkia kulttuureja ja kieliä ja joka on avoin maailmalle.

II Euroopan vahvuus: yhtenäisen ja rauhanomaisen yhteisön luominen vuosisatojen mittaan käytyjen sotien ja konfliktien jälkeen.

III EU tarkoittaa kukoistavaa poliittista yhteisöä, joka tarjoaa mahdollisimman paljon tilaisuuksia ihmisten ja yhteisöjen unelmien toteuttamiseen.

IV Eurooppalaisuus tarkoittaa yhteisiä arvoja, jotka muodostuvat pääasiassa yksilöllisten (toimintaan liittyvien) ja kollektiivisten arvojen yhdistelmästä.

V EU:n kansalaisuuden etuna on, että voidaan hyödyntää EU:n kulttuurista, taloudellista ja tieteellistä ulottuvuutta henkilökohtaisten taitojen ja pätevyysien kehittämiseen oman ja muiden tulevaisuuden puolesta.

⁽⁷⁾ EUVL C 309, 16.12.2006, s. 110.

⁽⁸⁾ Kertomus *Towards Greater Cooperation and Coherence in Entrepreneurship Education*, Euroopan komissio, maaliskuu 2010.

⁽⁵⁾ Hillman 1997.

5.3 Mahdollisuuksien luomisesta järjestelmälliselle liikkuvuudelle oppimistarkoituksessa on muodostuttava itsestään-selvyys eurooppalaisille. Koulutusmahdollisuudet ovat sosiaalisen koheesion, poliittisen osallistumisen ja kansalaisuuden harjoittamisen keskeinen tekijä.⁽⁹⁾ ETSK voisi esittää kunnianhimoista 21. vuosisadan EU:n koulutusohjelma-aloitetta keskusteltavaksi sidosryhmien kanssa ja ehdottaa sitä myöhemmin EU:n päätöksentekijöille.

5.3.1 Opetuksesta, tutkimuksesta ja innovoinnista muodostuvalla osaamiskolmiolla on keskeinen rooli edistettäessä kasvua ja tulevaisuuden työpaikkoja. Kaikkien on voitava osallistua Erasmus-, Leonardo-, Socrates- ja muihin ohjelmiin, osallistumisen on oltava helppoa ja siitä aiheutuvaa hallintotaakkaa on kevennettävä ja ohjelmien on tarjottava riittävät kannustimet osallistumiselle. ETSK suosittaa, että otetaan käyttöön Europass-todistus, johon kirjattaisiin kaikki Euroopassa suoritettu koulutus.

5.4 Eurooppalaisten ohjaaminen pois riskien välttelystä kykenevyyttä korostavaan asenteeseen sekä "laskelmoidun" riskin kulttuuriin tulisi asettaa etusijalle kehitettäessä tuottavaa yhteiskuntaa. Luovuuden ja innovoinnin etuja ja ansioita yhteiskunnan kannalta tulisi edistää tietoisin toimin, jotta siirrytään pois Euroopassa nykyisin vallitsevasta kielteisestä epäonnistumisen ilmapiiristä.

5.4.1 On pohdittava innovatiivisia rahoitusmekanismeja. Niitä voisivat olla mikroluotot (Progress, ESR, Jasmine, Jeremie ja yhteisöaloiteohjelmat) sekä luotto-osuuskunnille ja yhteisö-hankkeille myönnettävät mikrolainat⁽¹⁰⁾. Tällaisilla välineillä voidaan tukea sekä yrittäjiä että sellaisten aloitteiden kestävyyttä, joilla edistetään ja kehitetään yhteisöjä, etenkin valtiosta riippumattomia järjestöjä.

5.4.2 Nykyisiä innovoinnin tukivälineitä on mukautettava siten, että ne heijastavat sen muuttuvaa luonnetta (palvelu- ja käyttäjäsuuntautuneet sekä avoimet innovaatiot). Monimutkaisuuden hallitseminen ja vähentäminen, mallien joustavuuden lisääminen, yhteistyön helpottaminen sekä entistä nopeampi rahoituksen saatavuus ovat mekanismeja, joilla voidaan nopeuttaa tiedon siirtämistä markkinointikelpoisiksi tuotteiksi.

5.5 Suuryritysten tukeminen yrittäjähengen luojina ja kannustajina. On arvostettava kaikkien työntekijöiden pätevyyttä ja lahjoja, sillä työvoimaan kätkeytyy monenlaisia henki-

siä kykyjä ja käytännön taitoja. Pätevyyksien ja aineettomien taitojen kartoittamista tulisi kannustaa kehittämällä uusia kartoitusvälineitä.

5.5.1 Oppisopimus- ja työharjoittelupaikkojen tarjontaa opiskelijoille ja työttömille olisi edistettävä ja siihen olisi kannustettava nykyistä enemmän.

5.5.2 Yritysten perustamista tukevaa kehystä, jossa suuryritys tukee, ohjaa ja tarjoaa markkinamahdollisuuksia innovoijille, voitaisiin hyödyntää tuomaan markkinoille rekisteröityjä mutta vielä tuntemattomia patenteja. Työsuhteita kehitettäessä ja optimaalista työympäristöä edistettäessä on otettava huomioon toimet, joilla tuetaan sosiaalisen vuoropuhelun komiteoita ja työmarkkinaosapuolia, jotta ne voivat laatia vaikutuksenarvioita tai antaa niihin panoksensa EU:n työllisyysstrategian ja Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä.

5.6 Unionin hankkeiden pitkän aikavälin tavoitteiden arviointia tarvitaan investointien perustelemiseksi. Arviointiin tulisi sisältyä hankkeiden kestävyys, onnistuneiden tulosten kaupallistaminen sekä tulosten käyttäminen toiminnan perustana koko yhteiskuntaa hyödyksi.

5.6.1 Tässä yhteydessä voitaisiin hyödyntää **sukupolvien välisiä ja monialaisia hankkeita** sekä klustereita kokemusten vaihtamiseksi sekä uusien taitojen, valmiuksien, tiedon ja verkostojen jakamiseksi tukijoiden ja ohjaajien välityksellä. Ympäristönsuojelun korostamiseksi on edistettävä sellaisten ympäristömyönteisten yritysten kestäväpohjaisia taloushankkeita, jotka ovat tietoisia ilmastonmuutoksen haasteista sekä energian ja fossiilisten raaka-aineiden niukkuudesta.

5.7 On edistettävä yhteisöaloitteita ja aktiivista kansalaisuutta, jotta kannustetaan yhteisöä hyödyttäviä ja/tai yhteisön käynnistämiä ja eurooppalaisittain suuntautuneita hankkeita. Tässä yhteydessä olisi otettava huomioon monimuotoisuus ja erityisen heikossa asemassa olevat ryhmät, ja tähän voitaisiin nivoa yrityksen yhteiskuntavastuuta koskeva vapaaehtoinen eurooppalainen sertifiointimekanismi sekä yhteisöaloitteita käsittelevien vaihtoehtojen tarkistus.

5.8 On sitouduttava vahvasti toteuttamaan politiikkoja, joilla tuetaan yritysten perustamiselle suotuisaa toimintaympäristöä. Unionissa toimivista yrityksistä 98 prosenttia on pk-yrityksiä, ja pk-yritysten kehittämisen pitkää perinnettä edistävä EU:n kehys on säilytettävä ja sitä on parannettava:⁽¹¹⁾

⁽⁹⁾ BIG ISSUE, ACAF Espanja.

⁽¹⁰⁾ www.european-microfinance.org, esimerkkejä yrittäjyyteen perustuvista yhteisöhankeista ja sosiaalisen osallistamisen hankkeista.

⁽¹¹⁾ Pk-yrityksiä pidetään usein suurimpana yrityseriä, ja EAY, UE-APME ja ETSK ovat useissa lausunnoissaan esittäneet niiden kasvua tukevia suosituksia.

— Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva **Small Business Act -aloite sekä ”pienet ensin” -periaate** edellyttävät monissa jäsenvaltioissa vahvaa sitoutumista, ja tässä ollaan vielä kaukana kriisin edellyttämistä toimista. EU:n hankkeiden ja julkisten hankintojen on oltava nykyistä paremmin pk-yritysten ulottuvilla ja kyseisten yritysten on voitava osallistua niihin helpommin, sillä avoimet markkinat tukevat yritysten kasvua. Interaktiivisia toimintaympäristöjä voidaan tukea hyödyntämällä yrityshautomoita, klustereita, tiede- ja teknologiapuistoja sekä kumppanuuksia korkeakoulujen kanssa. Tähän voisi sisältyä kaikilla aloilla toimivia yrittäjiä palveleva EU:N KESKITETTY TIEDOTUSPISTE.

— On pohdittava yrittäjien **sosiaaliturvaverkkoa**, jossa otetaan huomioon yritysten johtamisen erityisnäkökohdat etenkin äitiyden, lastenhoidon ja yritystoiminnan lopettamisen yhteydessä.

— **Neuvoston on hyväksyttävä pk-yritysten Eurooppalaisen perussääntö**, jotta tuetaan yhtenäismarkkinahanketta ja helpotetaan pk-yritysten rajatylittäviä toimia. Tämä hanke, joka perustuu ETSK:n aloitteeseen, luo eurooppalaista identiteettiä uusien yrittäjien keskuudessa.

— **On parannettava tietoisuutta ”Erasmus nuorille yrittäjille” -ohjelmasta sekä lisättävä sille annettavaa tukea.** ⁽¹²⁾ Todellisen vaikutuksen aikaansaamiseksi on löydettävä keinoja, jotta löydetään nykyistä enemmän vastaanottavia yrityksiä ja tunnustetaan niiden antama panos. Tällaisia keinoja voisivat olla ”Euroopan yrittäjäpalkinto”, EU:n tavaramerkki tai osallistuminen suuren näkyvyyden tarjoaviin tilaisuuksiin. Yrittäjien – toisin kuin työntekijöiden – taidoista annetaan vain harvoin todistus, joten heidän yhteiskunnalle antamaansa panosta ei tunnusteta.

5.9 Asiantuntemuksen hyödyntämiseksi olisi perustettava sidosryhmien keskustelufoorumi innovoinnin ja luovuuden hengen ja kulttuurin vahvistamisesta EU:ssa. Sidosryhmien yhteistyön edistäminen voisi johtaa yhteisesti sovittujen ja monialaista politiikkaa käsittelevien suositusten esittämiseen mm. aiheista, korkeakoulujen ja teollisuuden suhteiden parantaminen, innovointi kaupallisissa ja ei-kaupallisissa toimintaympäristöissä,

tutkijoiden liikkuvuus, rakennerahastojen käyttö, yleinen parhaiden käytänteiden vaihto sekä kehyksen luominen kiireellisten asioiden käsittelyä varten. Kansalaisyhteiskunnan vuoropuhelu helpottaa yrittäjyyden tukemista alue- ja paikallistasolla ja saattaa edistää 21. vuosisadalle soveltuvaa eurooppalaista yrittäjyysprofiilia.

5.10 Uudenlaisen kulttuurin edistäminen viestintien sekä lähettiläiden verkon ja roolimallien avulla. Tällaisessa kulttuurissa tunnustetaan yrittäjyyteen kuuluva ajattelutapa ja tuetaan yritysten aloittamiseen ja kasvuun liittyviä aloitteita, sosiaalisia yrityksiä, julkissektorin innovointia, luovuutta työpaikalla, sukupolvenvaihdon suunnittelua ja työntekijöiden osallistumista. Uudenlainen yrittäjyyskulttuuri Euroopassa edellyttää johtajuutta ja edustamista tiedottajien tai ”lähettiläiden” välityksellä.

6. Kriisi on kannustin, joka innostaa Eurooppaa tunnistamaan kansalaistensa potentiaalin sekä edistämään kansalaisten yrittäjyyttä ja yrittäjähenkkeä.

6.1 Nykyinen kriisi ei ole ainoa, jonka Eurooppa tulee kohtaamaan. Jotta varmistetaan, että Eurooppa on valmistautunut tuleviin haasteisiin, on luotava lähtövoimaa hyödyntämällä näitä kymmentä askelta, jotka yhdessä seuraavien toimien kanssa ovat keino siirtyä eteenpäin:

— toimintasuunnitelma

— erityistyöryhmä ”yrittäjyys Euroopassa”

— sidosryhmäfoorumi

— yrittäjyyttä käsittelevät unionin ja G20-maiden huippukokoukset

— innovointi Euroopassa (Eurooppa 2020 -strategia).

6.1.1 ETSK voisi kehittää näitä ideoita asianomaisten tahojen kanssa lähitulevaisuudessa.

Bryssel 15. syyskuuta 2010

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI*

⁽¹²⁾ Yrittäjien Erasmus-ohjelma, Euroopan komission yritystoiminnan pääosasto.